

Sygn. akt I C 2378/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Bieńkowska-Kolarz

Protokolant: stażysta Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B.

przeciwko I. G. (poprzednio K.)

o zapłatę

I zasądza od pozwanej I. G. na rzecz powoda (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. kwotę 1.542,18 zł (tysiąc pięćset czterdzieści dwa 18/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 31 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 335,61 (trzysta trzydzieści pięć 61/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 300,00 zł tytułem zastępstwa procesowego;

IV wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Joanna Bieńkowska-Kolarz

Sygn. akt I C 2378/17 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wystąpił 31 maja 2017 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przeciwko pozwanej I. G. o zapłatę kwoty 4.317,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto, wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego roszczenia powód wskazał, że strony zawarły umowę, której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej. Na podstawie ww. umowy pozwana zobowiązała się spłacić zaległość w 36 tygodniowych ratach. Pozwana z tytułu zawartej umowy pożyczki spłaciła jedynie kwotę 985 zł. Mimo wezwania do dobrowolnego uregulowania zadłużenia z 5 grudnia 2016 r. pozwana nie spłaciła zadłużenia. Zdaniem powoda na dzień wniesienia pozwu do zapłaty na rzecz powoda pozostało: 2.427,80 zł tytułem należności głównej oraz kwota 1889,76 zł tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych do 31 maja 2017 r. Na odsetki te składają się odsetki maksymalne naliczone od przeterminowanych wpłat oraz od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki do 31 maja 2017 r. Nadto powód domaga się odsetek ustawowych za opóźnienie od całości zadłużenia, tj. od kwoty 4.317,56 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Postanowieniem z 2 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 1047350/17 przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi, stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew, nie zajął stanowiska w sprawie i nie stawił się na rozprawę, mimo prawidłowego zawiadomienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony zawarły umowę pożyczki 22 września 2011 r. Na podstawie umowy powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 2.000 zł z roczną stopą oprocentowania w wysokości 20%. Jednocześnie powód zastrzegł w umowie konieczność zapłaty przez pozwanego opłaty przygotowawczej w kwocie 100 zł oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu w kwocie 1.160,46 zł. Ostatecznie, łączne zobowiązanie do spłaty wyniosło 3.412,80 zł. Rzeczywista stopa oprocentowania wyniosła 40,70%.

Pozwany obowiązany był spłacić pożyczkę w 36 tygodniowych ratach po 94,80 zł.

Ustalono, że uiszczane wpłaty będą zaliczane na: opłatę za obsługę pożyczki w domu, dalej na wymagalne odsetki i całkowitą spłatę pożyczki. Zgodnie z pkt 33 gdy pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą kwoty równej dwóm pełnym ratom pożyczki pożyczkodawca może wezwać do zapłacenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania zaległych rat pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. W myśl pkt 34 umowy po upływie okresu wypowiedzenia pożyczkodawca ma prawo wymagać od pożyczkobiorcy zwrotu całości niespłaconej kwoty łącznego zobowiązania do spłaty oraz naliczyć odsetki za opóźnienie od zaległej kwoty pożyczki, pozostałej do spłaty, na podstawie ostatniej aktualnej rocznej stopy oprocentowania pożyczki za okres od dnia rozwiązania umowy.

(dowód: umowa pożyczki – k. 23-24)

Pozwana tytułem zawartej umowy pożyczki spłacił kwotę 985 zł.

(bezsporne, historia spłat – k. 25)

Pismem z 5 grudnia 2016 r., stanowiącym ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty, powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 2.140,97 zł, w tym kwoty 2020,27 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki oraz kwoty 120,70 zł tytułem skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat.

(dowód: pismo z dnia 5 grudnia 2016 r. – k. 28)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie została w toku postępowania zakwestionowana oraz nie budziła wątpliwości.

Jednocześnie, zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w wypadku wydania przez sąd wyroku zaocznego, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W przedmiotowej sprawie powód wywodzi swoje roszczenia z umowy pożyczki, do której zastosowanie znajdują zapisy ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 powołanej ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty

w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym w myśl ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Z kolei z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy wynika, że całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. W pkt 6 tego artykułu wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Przywołana wyżej ustawa nie wyłącza stosowania ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących pożyczki. Stanowi jednak ograniczenie wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów. W myśl art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W ocenie Sądu dochodzony przez powoda obowiązek zwrotu kapitału pożyczki był niewątpliwie zasadny i nie sprzeciwiał się przepisom prawa. Z treści przedstawionych dowodów wynika, iż pozwana dokonała spłaty pożyczki w kwocie 985 zł.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił, że powód nie udowodnił całości dochodzonego pozwem roszczenia, w szczególności co do jego wysokości.

Uzasadnione wątpliwości budzi żądanie zasądzenia na rzecz powoda należności z tytułu opłaty za obsługę pożyczki w domu, czyli tzw. ukrytych prowizji. Powód od zsumowanych tak należności nalicza dalsze odsetki ustawowe od poszczególnych wymagalnych rat.

Zgodnie z ogólną regułą dowodową zawartą w przepisie art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na gruncie prawa procesowego odpowiednikiem art. 6 k.c. jest przepis art. 232 k.p.c., zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W ocenie Sądu roszczenie powoda w zakresie wymienionych wyżej opłat nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód żaden sposób nie udokumentował bowiem zasadności pobrania należności z tytułu odsetek oraz tak wysokiej opłaty za obsługę pożyczki w domu.

Nieuwzględnienie ww. opłat w całkowitych kosztach pożyczki wskazanej w umowie powoduje, że albo mamy do czynienia z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, albo, jak przyjął Sąd, że zapisy te stanowią osobne, ale powiązane z umowami pożyczki, zobowiązania. Nie ma ona zatem samodzielnego, niezależnego charakteru w stosunku do umowy pożyczki, jest ona jedynie dodatkiem. Umowy tego typu podlegają ocenie pod kątem zgodności z zasadami współzycia społecznego i zgodności z prawem. Do zasad tych odnoszą się z kolei trzy przepisy: **art. 5 k.c.**, (który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony), **art. 58 k.c.** (§1 - czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2 - nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.) oraz **art. 353¹ k.c.** (strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego).

Z kolei za naruszenie zasad współzycia społecznego należy rozumieć zawarcie umowy sprzecznej z uczciwością i rzetelnością kupiecką lub takiej, która kształtować będzie wzajemne stosunki między stronami w sposób ewidentnie urągający słuszności (tak Agnieszka Rzetecka-Gil, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX/el., 2011).

Należy także zauważyć, że obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy spowoduje uznanie jej za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego dopiero wówczas, gdyby do ewidentnie krzywdzącego ukształtowania stosunków umownych doszło przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez powoda swojej silniejszej pozycji. Wynika to z okoliczności, że umowa zawarta przez stronę działającą pod presją faktycznej przewagi kontrahenta nie może być uznana za wyraz w pełni swobodnej i rozważnie podjętej przez nią decyzji (podobnie wyrok SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07).

W powyższej umowie powód doskonale zdawał sobie sprawę ze swojej dominującej pozycji względem pewnej grupy pożyczkodawców i na tej podstawie zawarł z pozwanym umowę zawierającą obsługę w domu, za którą przysługiwało mu bardzo duże wynagrodzenie, stanowiące ponad połowę całkowitej kwoty pożyczki, którą otrzymał pozwany. Wynagrodzenie to nie było w zasadzie powiązane z ilością wizyt w domu pozwanego, brak jest jakichkolwiek informacji ile razy powód lub jego przedstawiciel świadczyli usługi bezpośrednio u pozwanego.

Odnośnie zaś odsetek wskazania wymaga, iż odsetki, jakich domaga się powód zostały skapitalizowane. Oznacza to, iż nastąpiło powiększenie kapitału o odsetki, które zostały przez ten kapitał wygenerowane. Skoro więc kwestionuje się składniki składające się na należność główną, żądanie powoda w tym zakresie nie może zostać uwzględnione.

Sąd uznał zatem, że w niniejszej sprawie, w zakresie żądania z tytułu odsetek oraz tak wysokiej opłaty za obsługę pożyczki w domu, doszło z całą pewnością do naruszenia zasad współżycia społecznego. Tak ustalone przez powoda opłaty jednoznacznie jawią się jako nienależna próba nałożenia na konsumenta dodatkowych obciążeń przy pożyczkach, co z kolei nie jest dozwolone w świetle ustawy o kredycie konsumenckim i narusza właśnie wspomniane wyżej zasady współżycia społecznego. W ocenie Sądu naliczenie ww. opłat stanowi także obejście przepisów ustawy, tj. Kodeksu cywilnego w zakresie odsetek maksymalnych. Stąd też powództwo w zakresie ww. opłat podlegało oddaleniu.

Umowa w zakresie obsługi konsumenta w domu, tak jak każda umowa winna zawierać pewną równowagę stron i ekwiwalentność świadczeń, której co oczywiste w tej umowie brak. Fakt zawarcia jej przy okazji zawierania umowy pożyczki wskazuje natomiast, iż umowa w tym kształcie ma za zadanie zapewnić powodowi korzyści majątkowe w żaden racjonalny sposób nieuzasadnione.

Przez analogię, wskazując niewłaściwość postępowania powoda można przywołać wyrok sądu apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 września 2012 r., w sprawie I ACa 377/12, który dotyczy wprawdzie nienależytego ustalenia odsetek, ale może być również zastosowany do niniejszej sprawy: „zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nadmiernej, która nie ma uzasadnienia ani w wysokości inflacji ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej, może być sprzeczne z zasadami współżycia społecznego”.

Mając zatem na uwadze powyższe rozważania, na podstawie wyżej wskazanych przepisów, Sąd zasądził w pkt I wyroku kwotę 1.542,18 zł, nie uwzględniając żądań powoda co do opłaty za obsługę pożyczki w domu wraz z odsetkami naliczonymi od tej kwoty tj. $\frac{1}{3}$ wartości odsetek oraz uiszczonej przez pozwanego części należności – kwoty 985 zł ($4.317,56 \text{ zł} - 1.160,46 \text{ zł} - 629,92 \text{ zł} - 985 = 1.542,18 \text{ zł}$).

Od powyższego, zgodnie z żądaniem wskazanym w pozwie, należało zasądzić odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu, czyli od 31 maja 2017 r. do dnia zapłaty, na podstawie art. 455 i art. 488 § 1 k.c.

W pkt II wyroku powództwo w pozostałej części Sąd oddalił jako niezasadne.

W pkt III wyroku orzeczono o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd nadał wyrokowi w pkt I. rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Joanna Bienkowska - Kolarz